

L. 1894: 1-28,

Apare:

în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:

Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

FIE-VĚ MILĂ DE SERACI.

Bibl. Univ. Cluj.

Nr. 916. 1927.

Sus pe cer, un plaiu albastru
Tot cu stele sēmēnat,
Jos, sub stele, ger și crud...
Un copil d'abia 'mbrăcat

Tremurând de frig, de fōme,
La un colț de stradă stând,
Invērtesce-o orgă veche,
Cere milă lăcrimând.

Și trec mulți pe lângă dēnsul,
Dar nici unul s'a oprit
Cu miluitoare mână
Inspre-acel nenorocit;

Ba chiar unii-l și insultă:
„Oh! ce lume de calici!”
Alții: „Ce ne 'mpedeci calea?!”
Alții ēr: „Trândavi de mici!”

Ș'amorțind în nepăsarea
Tuturor celor ce trec,
Tremurând, micuțul geme,
Lacrimile îl înec...

Și cum plânge în suspinuri
Băețașul, amărît,
Printru lacrimi i se arată
Chipul mamei ce-a murit...

Mai într'un târziu, din strade,
Lumea 'ncet s'a strecurat
Și al orgei cânt alene,
Mai alene, — a 'ncetat...

E pustie acum strada,
Copilașul părăsit
Jos pe petrii lângă orga-i
El de mult a adormit...

Un țegan sosit de-afară,
Se împedcă de el,
Scōte-un ban, pe orgă'l pune,
Dar vĕlĕnd pe mititel

Nemișcat în a lui sdrențe,
Ce d'abia îl învĕlesc,
Pune mâna sĕ-l trezĕscă
Dar... cei morți... nu se trezesc...

Mihaiu de Bonacchi.

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

Margareta Moldovan.

Era o sară din Septembrie.

Augustin Vlad se primbla gânditor pe stradă. Luna răsărea în fața orașului de după dël, care în momentul acela părea a fi un colos negru, încunjurat de o aureolă feerică.

Încet cu încetul luna învăluia orașul cu rațele sale argintii.

Vlad era omul sentimentelor. El era pătruns de frumseța acésta de nópte a naturei și în gândul lui se strecurau rënd de rënd aducerile aminte ale trecutului, cu momentele-i fericite și cu durerile lui. Sufletul lui era perdut în reverii.

Mergea tot înainte, ca alungat de gânduri.

La cotitura ce duce în strada „Turnului“ cimeva îl atinge pe umăr.

— Bună sara frate Augustine. Ce-i, imi pare că faci filosofie pe stradă?

— Servus Ioane, tu ești? — dîse Vlad, ca deșteptat din un somn plăcut.

— Eu da, sau dacă vrei mă și recomand, sunt Ioan Grangul, avocat aici în Stoieni.

— Tu tot tu ești, nu te mai schimbi.

— Ce-i cu tine, că mult imi pari schimbat? Pentru ce ești așa distras? — Ei, acum înțeleg, te-am vădūt astădi cu Lucreția, — frumuseică fată, nu-i vorba, și ce e mai mult, ea sêraca sê usucă de dragul têu, și tu, tu faci fantasia dragostei la lună singur, ei nu-i dai nici cel mai mic semn despre amorul teribil ce îl simți. Îți spun sincer frate, că numai ômenii amorisați pot umbra atăciți nóptea pe drumuri.

— Ia mai lasă mă în pace frate! Ce am eu cu ou, Lucreția, ce imi pasă mie de ea? Am petrecut'o astădi, pentru-că am fost silit de împrejurări. Ce scii tu câte are omul? Am și eu necazurile mele.

— Apoi cum sê nu ai tu necazuri! Tu nu trebuie sê alergi tótă ziua încóce și încolo, pe la tribunal și judecatorie, ca mine, ție îți vin tóte de-a gata. Apoi dacă și unul cu atăta avere ca tine mai póte avea necazuri, atunci nu înțeleg lumea.

— Da frate, lumea și viața omului este o enigmă.

— Enigmă încóce, enigmă în colo, tu poți trăi tîcnit, lipsit de ori-ce grije și necaz.

— Bine ar fi sê fie așa, dar altfel a întocmit sórtea lucrurile. La tot omul a lăsat și necazuri. Unde cređi, că este mai mult bine, acolo e și durerea mai simțitoare.

— Apoi spune odată frate, ești îndrăgostit, ești bolnav, ce-i cu tine?

— Nici una, nici alta.

— Vêd, că nu vrei sê imi spui nimic, sê lăsam dar aceste la o parte. Ce program ai pe mâne? Vii la vênătóre?

— La ce vênătóre?

— Da n'ai cetit „Concordia“ unde s'a publicat anunțul despre vênătóre de mâne? Vênător pasionat cum ești tu și sê nu scii de vênători! Altfel imi pare, că tu mai bine ai face o vênătóre de turturele dragălașe, decât de nisce urși tăpălăgoși. Nici n'ai gust rêu.

— Crede-mê frate, că nu gândește la lucruri de aceste, dar nu sciu cum mi-a trecut cu vederea publicarea acésta.

— Apoi acum las după tine, căci vêd, că ești în așa dispoziție. — Vii la vênătóre mâne? Va fi fórte interesantă. Eu pornisem acasă, sê fac pregătiri.

— Atunci merg dar și eu sê mă pregătesc. Nópte bună, Ioane!

— Nópte bună. La revedere diminéță în pădure.

După ce sosí Vlad acasă, dădu ordin servitorilor pentru vênătóre și sê retrase în apartamentul sêu.

RĂMURELE.

Bucurie și întristare.

Lelea Nastasie scotea pânea din cuptor, badea Gligor își numêra banii la masă. Din când în când slobodea fumuri gróse din pipă și clătina din cap.

— Nu ese. Da-v'aș focului bani, sê vê dau, nici cum nu pot eși la capêt. Aștia pentru căruță lui Simeon, aștia la gazdă acolo, aștia sê îi las lor, — ș'apoi — apoi pe cărți nu's. — Grele țile.

— Tu Nastasie, auđi, vin' încóce, haid sê vedem cum sê eșim la capêt, sê ne socotim.

Lelea Nastasie își rădima cea din urmă pâne de părețea vêtirii.

— D'apoi scie Dumneđeu, — sê vedem.

— Uite aci, aștia pe căruță lui Simeon, aștia la gazdă acolo, aștia sê îi las lor, apoi pe cărți — nu's.

— Că pe Simeon îl poți lăsa, el va mai aștepta, până vom vinde pânzul la têrg. Nu-i mult până atunci, numai trei sêptemâni.

— Scii ce Nastasie, sê ne înțelegem noi ca ômenii. Da ôre sê lăsam pe Vasilica acasă, doi deodată la om sêrac e prea mult.

— Nu Gligore, odată cu capul nu, voi luca ți și nópte sê le căștig cât le trebuie, dar la scóla tot îi duc.

Dór scii ce a đis domnul părinte și învățatorul, că din copii aștia sê vor alege ômeni mari și înțelepți, că-s cumiți dragii mei de copii.

— Bine bine, și eu aș vrea, da veđi că nu poți, nu te lasă sêracia, și hăi, mare dómna e sêracia unde sê pune.

— Scii ce Gligore, ne-a ajuta Dumneđeu, sê ne punem numai nădejdea în El, ș'apoi ce bucurie a fi aceea, când vom fi bêtrâni și n'a trebui sê lucrăm, ne-om odihni ôsele aceste trudite pe perini moi.

— Hăi, hăi Nastasie, greu lucru îi asta, și ce cređi, că ne-or ținea ei pe noi la bêtrânețe? Gândește-te numai de îți agonisese pe atunci sê ai, că vai de acela, care sê rađimă pe ajutorul copiilor.

— Între copii și copii îi deschilinire, ai mei sunt copii buni și cumiți, eu am mare nădejde în ei.

— Bine, bine. Da ce sê facem acum? Cum sê ieșim cu banii?

— Ți-am spus cum. Simeon va mai aștepta până la têrg, și cu banii aceia l'ii cumpêra cărți la copii.

— Voiu vorbî cu Simeon, sê vedem, el a đis, că are lipsă de bani.

— Are lipsa naibii, dór alaltăeri a vëndut vițeaua cea de doi ani, are bani destui acum.

— Da scii ce om sucit e el. Greu s'a învoi.

— Dute acum odată, nu mai sta, diminéță pe la cântători trebuie sê plecați și ecă îndată e nópte. Eu

— Așadar mâne la vânătoare, o să vedă érași pe Mărióra.

Ah, ce nu aș da să pot fi pururea lângă ea, să o pot vedea totdeauna. Alaltăeri era tristă drăguța, îi disese Moș Tóder érași de Rosina, de omul acela uricios. Mi-e témă să nu facă o posnă, să o mărite după el. Ce aș face atunci eu, aș fi pierdut, mi-ar fi nimicită tótă viața.

Tot ce am în lume plăcut este ea, sunt momentele petrecute lângă dinsa. Aș pute óre simți altfel, când o vedă așa blândă, așa nevinovată, când îi vedă ochii, — ochii aceia, în cari să află un raiu întreg. — Da, pentru mine numai ea este menită să îmi fericescă viața, să îmi insenineze dílele. Ce folos am de viață, de tótă averea, de lume, dacă nu o am pe ea?

* * *

Cam o jumătate de óră dela orașul Stoieni, era o pădure mare. Acésta era pentru vânătorii din Stoieni punctul de atracțiune. Aprópe în fie-care și erau domni din oraș prin pădure la vânat.

De câteva-ori pe an să arangeau vânătorii mari, la cari luau parte toți vânătorii din Stoieni și jur. Acésta era ca o și de sərbătóre pentru vânători.

La marginea pădurei dinspre oraș, era casa lui Moș Tóder, îngrijitoriul pădurei. De tinér încă era el în slujba acésta, a îmbétrănit aici, deodată cu copacii ce îi încunjurau casa.

Moș Tóder era de șesedeci de ani acum.

Și el fusese odată vânător pasionat, acum însă să îndestulea privind numai cu ochii plăcerea vânătoarei.

Era om de omenie, cu frica lui Dumnezeu și pentru acésta toți căți îl cunoscseau, îl plăceau.

Lelea Cătălină, nevasta lui Moș Tóder murise acum patru ani.

Avusese Moș Tóder și un fecior; pe acesta îl crescuse la scólă, și îl făcuse domn. Îi ridea inima, când mergea la oraș și își cerceta feciorul în cancelarie. Era scriitor

până atunci prind găina cea cu bubui, că aceea e cea mai grasă și o frig, să aibă copii merinde din ea pe vre-o două díle.

— Ce șodă ești tu Nastasie, chiar găina aceea vrei să o tai, care oué în tóte dílele.

— Ce, d'apoi dacă o taiu? dór merge în gura copiilor nostri, știu că nu o mănca un străin.

— Bine bine, fă cum vrei, dar eu aș socoti să o mai lași până să oué.

— Dar cum să nu o las, să îmi mérgă copii în loc străin numai cu slănină și brânză în straiță, ce ar díce și cei din casă. Apoi pe când ei mănca carne la masă copii mei să se uite la ei, să înghiță noduri și să mănca slănină? Lasă Gligore nu îți fie milă, lasă că am dus noi destulă lipsă de mi-e acru sufletul de ea, pentru-ce să nu le facem lor un traiu mai bunșor, dacă putem?

— Bine bine, dar de unde vei avea tu în tótă săptămâna să le trimiți carne? Să te bucuri, dacă vom avea să trimitem slănină, brânză, fasole și pită.

— Voiu câștiga eu dór cu lucru atâta, cât să le pot trimite de mâncare, apoi tu să veđi de cealalte. — Pornesce odată, că aci te-a apuca nóptea.

Badea Gligor își luă bătă și slobođind fumuri gróse din pipă, eși cu pași méșurați din curte.

Lelea Nastasie până fú badea Gligor dus, fripse găina, aduse slănină din pod, brânză, cépă, fasole, crum-pene, două pâni mari próspete. Tóte aceste le puse pe masă și pe lavița de lemn de lângă ea. Luă apoi două părechii de desagi și le aședă în ei.

Georgiță lui, la judecătorie. Sórtea însă nu lăsă pe Moș Tóder să se bucure mult de Georgiță, căci la doi ani după-ce își ocupă funcția, muri. De el rămase o fetiță de un an și jumătate orfană de améndoii părinții, căci mamă-sa murise încă la nașcerea ei.

Pe Mărióra, fata lui Georgiță, o luă Moș Tóder la sine și o crescú. O purtase și pe ea la scólă și ar fi purtat-o și mai mult, dacă deodată cu mórtea tătâne-so nu ar fi căpétat un disgust de învățatura cea multă.

— La ce să mai învețe — dícea el — să móră și ea, căci știu de bună sémă, că Georgița al meu ar trăi și ađi. Dacă nu îl punea bine învățatura cea multă. Ce cređi, de mic să fie el închis tot în casă, tot cu gânduri de ale cărții. Nu, nu aș mai face prostie ca asta. Rémăie copilul aici la aer, aici e sănătate. Écă eu am îmbétrănit aici în pădure.

Mărióra era acum de optspredece ani.

Lelea Cătălină a știut, ce trebuie să știe o fată ca Mărióra, și după ce isprăvise scóla câtă i-a destinat Moș Tóder, a dat-o la scóla de cusut.

— Învață fata mea — dícea ea — căci știe D-đeu ce noroc vei avea, dar mie mi-ar plăcea de Ilie Rosina ásta. E învățator cu venit bun și n'ai nimeri-o réu cu el. Apoi o învățatoriță trebuie să știe de ale casei, după cum e starea ei. Noi suntem ómeni prosti, nóuē nu ne trebuie atâtea de tóte, dar apoi vouē, ástia, care ați crescut pe la scóli, đeu că vē trebuie mai multe. Așa-i domnia arđă-o focul s'o arđă!

Asemenea lor o crescuse și pe Mărióra cu multă evlavie. Era apoi și frumósă, cum nu să găsea alta în tot ținutul Stoienilor.

Lelea Cătălină fie iertată, de câte-ori mergea Mărióra de acasă, să uita lung după ea, până ce o perdea din vedere, apoi totdeauna să întorcea în casă cu ochii lăcrimați.

— Dómne — dícea cătră Moș Tóder — să trăiescă Georgiță să vađă, ce bujorel de fată s'a făcut Mărióra nóstră. Dar nu, n'am avut noroc de el.

După aceea să uita prin casă ea și când s'ar teme că o vede cine-va și desfăcând la căpătăiul patului perinele, luă două plăcinte cu brânză, două cu varză și le puse și pe aceste în desagi.

— Le-am copt — își dícea ea — din aluatul de pâne, să nu mai știe uriciosul ásta de Gligor, lasă să aibă dragii mei copii. Cum să vor bucura când vor da de ele . . .

Când fú gata cu tóte să mai uita odată în jurul ei și resulfă mai ușor.

— Tóte le-am pus, cămășuțe, ciorecași, — — — tot — — — tot. Stăi numai, mai am două mere din acele, ce le-am căpétat dela cumétră. Să le pun și pe aceste, dór nu le voi mănca eu fără ei, mai bine mănca-le ei fără mine.

Acum intră badea Gligor cu copii înlăuntru.

— Da ce ai isprăvit Gligore?

— Bine, a đis că așteptă, numai să fie de abună-sémă atunci banii făcuți.

— Apoi veđi-că făcuți, să-i fi spus, că vindem porcul.

— I-am spus, i-am spus.

— Haidați dragii mamii încóce, să vē spun unde ce v'am aședat, acolo voi trebuie să vē povățuți că mama nu-i cu voi. Uite aici sunt schimburile, iňtelegi Indrei, tu ești mai mare, bagă de sémă, aici în desagi ástia sunt de ale mánării.

— Da pus-ai tot ce le trebuie pe o săptămână, Nastasie?

Să induioşau apoi amândoi şi plâneau în totă forma.

Etă, că sorţea nemilôsă cum este ea, nu a lăsat nici pe lelea Cătălină să se bucure mult de Măriora.

Acum zac amândoi — lelea Cătălină şi Georgiţă — în mormânt. Dumneţu s'e ierte. — — — — —

Aici la Măriora îşi lăsase inima Augustin Vlad. El era singurul fiu al unei văduve foarte bogate. Studiase dreptul. După-ce s'fîrşi însă cu studiul, rămase acasă. Ca vânător pasionat, mergea des la pădure să vîneze. Era anul, de când rămase acasă. În anul acesta însă, s'e schimbă mult, nu mai era baiatul vesel de odinioară, nu căuta societatea, îşi incunjura chiar şi prietinii.

Singur ce l atrăgea era pădurea. Aici însă nu umbla după vînat, ca mai înainte, ci stătea ore întregi de vorbă cu Măriora. Erau momente, în cari stătea tăcut, pierdut în gânduri privind în faţa drăgălaşă a ei. Era în faţa acesta ceva atrăgător, ce nu află la alte femei. Augustin era răpit de frumşeţea şi modestia ei.

Măriora nu s'e întorcea prin societatea mai înaltă, şi nu ţinea la formele ei, cu tôte aceste se făcuse simpatică domnilor, cari veneau pe la pădure. Nici unul dintre ei nu trecea pe lângă casa lui Moş Tôder, s'e nu între, s'e vorbescă barem câte-va cuvinte cu ea.

Însă dintre toţi, câţi s'e întorceau pe la casa lor, Măriorei mai bine îi plăcea de Augustin Vlad.

Când şedea pe laviţa de sub stejar, — locul favorit al ei, de unde s'e vedea până departe cărarea ce ducea la oraş — cu cusătura în mână, adeseori o furau gândurile la Augustin, dar ea şi când i-ar fi fost frică de astfel de gânduri, un fior îi trecea prin corp şi îşi da silinţa a s'e gândi la altceva. Apoi când îl vedea venind pre cărare în sus, pe unde avea obiceiul s'e vină totdeauna, inima ei începea a bate mai repede, şi punându-şi cusătura jos, căuta după alte lucruri. Cum venea

însă el, tôte s'e s'fîrşiau. Apucau la vorbă şi atunci lumea întregă era uitată.

Înainte de vânătoarea cea mare, de care îi vorbise Ioan Grangul lui Augustin, éraš fusese Vlad pe la pădure, adecă mai bine şis la Măriora. Ea şedea şi atunci pe laviţa de sub stejar şi cosea.

De departe observă Augustin, că e tristă, căci nu s'e uita spre cărare ca altă-dată, era adencită în gânduri.

— Bună ziua Măriora.

— Bine ai venit domnule Vlad.

— Pentru ce eşti tristă astăzi?

— Nu sunt. Îşi plecă însă capul în jos, s'e nu-i vădă lacrimile ce i s'e iviră în ochi.

— Ce îţi lipsesce Măriora, spune-mi, ţi-a şis ceva Moş Tôder?

— Nu, el e bun, numai

— Numai ce? spune-mi, mă supăr dacă nu îmi spui.

— Bine, dar ce te interesază pe domniata ceea ce îmi lipsesce mie? — Lasă-mă.

— Nu te-ai convins încă, că eu îţi sunt un prieten? Sunt gata s'e-ţi stau în ajutoriu ori-când.

— Ce bun eşti domnule. Poftesce şi şedi aici pe laviţa acesta, sciu, că îţi place mai bine afară şi pentru aceea nici nu te invit în casă.

— Nu, nu, căci mai bine e aici. Spune numai tot ce ai pe inimă.

Măriora mai privi odată în faţa lui Augustin, ca şi când ar fi voit s'e cetescă pe ea simţemintele lui.

— Mi-e aşa de greu s'e spun.

— Pentru ce, nu sunt şi eu numai om?

— Ba da, numai cât nu sciu cum ar fi s'e-ţi spun eu domnieitale . . .

(Va urma.)

— Pus-am pus, lasă că sciu eu.

Era târziu când s'a dat odihnei lelea Nastasia, căci după ce s'au culcat toţi în casă, ea mai avea una şi alta de pus în desagi, — ca s'e nu scie Gligor.

Încă nici nu s'e reversa de ziua, când umbla lelea Nastasia prin casă s'e mai vadă de câte ceva. Îşi sculă apoi băieţii, îi spală, îi peptenă şi îi îmbracă cu cămăşuţe curate.

Între aceste şi badea Gligor îşi isprăvi trebile lui.

— Mamă e aci badea Simeon cu căruţa.

— Bine, dragii mamii, bine.

După ce au aşedat tot în căruţa, aşedă şi copii.

— O dragii mamii bujoraşi, vă duceţi acum, mă... mă lăsaţi, dómne, dómne de ce şi trebuie s'e fie asta aşa, — şi începù a plânge.

— Apoi lasă cumetăra Nastasia nu mai plânge, căci dór aşa s'e fac ómenii învetaţi, pe la scoli.

— Că aşa aşa, da veđi că eu . . . eu numai pe ei îi am şi . . . şi ei s'e mă lase. Grijiţi-vă dragii mamii, nu vă certaţi, . . . fiţi buni, c'apoi vă trimit ceva frumos, preste o săptămână, când merge cărauşul la oraş Fiţi voi buni, puii mamii şi învetaţi s'e nu vă bată învetaşorul.

Băieţii cu tôte că abia aşteptau ziua plecării, s'e mergă la oraş, la scólă, tot s'au induioşat şi ei şi au început a plânge.

— Dta când vii la noi mamă?

— D'apoi scie Dumneţu dragii mamii, póte s'e merg la tîrg. S'e fim numai în pace, că merg eu, n'aveţi grije. Fiţi voi numai buni.

Badea Gligor încă eşi din casă, îşi căută încă odată şerpariul de sunt tôte în rînduială şi şise: Măi da slabe cătane va avea împèratul din voi, feciori s'e plânge-ţi, gândeam că numai muierile sciu plânge.

— Dute, dute — şise lelea Nastasia privindul mâniôsă — ce scii tu, tu n'ai mers la scoli, te-a crescut mumă-ta tot în pólă, dar ei s'erăcuţii s'e duc . . . s'e duc în străini.

— S'e plecăm odată bade Gligore, că acuşi e ziua bine şi calea îi lungă.

Badea Gligor îşi umplù pipa, îi dădù foc şi făcendu-şi cruce, şise Dómne ajută. S'e urcă apoi în căruţa.

Lelea Nastasia îşi mai sărută odată copii şi căruţa s'e porni încet.

— Fiţi buni dragii mamii, — strigă ea după căruţa — în desagi v'a pus mama plăcinte, mere şi nuci, fiţi numai buni.

Badea Gligor s'e uită înapoi şi sloboşind un fum gros din pipă elătină éraš din cap.

Lelea Nastasia stătù încă pe pragul casei cu şurţul la gură, până trecù căruţa delul şi încet cu încetul dispărù, lacrimile îi curgeau şiróie pe faţa în jos.

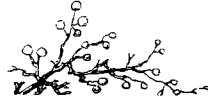
Mai oftă odată adenc din inimă şi întră în casă.

Lora.

MÂNIOS.

*Te-aș săruta și nu cutez
Să pare că ești ați un sfânt;
Tu ești afară, eu aici,
În casă-i cald, afară-i vânt;*

*Numai puțin să mă aplec
Pe care-va dintre ferești,
Eu aș putea să te sărut,
Căci șezi sub ele și cetești.*

*S'o fac sau nu? Mai știu și eu.
Ei, tot atâtu: îl sărut . . .
Bre, ochi albaștri, că și voi
Puteți fi negri, n'am crezut . . .*

*O, vai de mine, ce să fac?
În casa caldă mor de frig,
Iar în grădină sub ferești
Bărbutu-mi arde 'n foc aprig!*

Lucreția Rudow-Suciu.

MIHAIL EMINESCU.

Reminiscentă.

Jeronim G. Barițiu.

Eram student la gimnasiul de stat din Sibiu, când în primăvara anului 1865 sau 1866, nu-mi aduc tocmai bine aminte, sosi în acel oraș trupa teatrală a lui Mihail Pascali, ca să dea în teatrul orașenesc un ciclu de reprezentațiuni. Bucuria noastră a tuturor, și mai ales a acelor, cari nu mai văduseră în viața lor teatru românesc, era nemărginită. În serile de reprezentațiune teatrul era plin de un public curat românesc nepretensiv, mulțamitor și în stare a se entusiasmă până la frenesie auzind pronunțându-se limba românească pe o scenă de teatru și cântându-se ca la București. Mare minune și mare însuflețire națională!

Pe la sfârșitul ciclului de reprezentațiuni societatea românească din Sibiu decise, ca în semn de mulțamită se dea un banchet în onoarea directorului Mihail Pascali și a trupei sale, care cu modestele sale mijloce și cu și mai modestul său repertoriu melo-dramatic, știu să încăldească inimile românilor din loc și giur până la înfierbântare și uitare de sine.

Având consimțământul autorității polițienesci, banchetul se ținu într-o Vinere în sala dela otelul „*Impăratul romanilor*“ sub președința fericitului *Iacob Bologa*, pe atunci consilier aulic în pensiune. La acel banchet au participat ca la vre-o sută cincideci de persoane de ambe sexele. Animațiunea și însuflețirea era nedescriptibilă și ea ajunse la culme, când directorul Mihail Pascali pronunță un discurs-toast cu ore-cari discrete alușiuni politice. Inșe ori-cât ar fi fost de discrete, ele au fost prea bine înțelese prin viul instinct de rasă al celor prezenți, a căror ținută și purtare probau, că unitatea sentimentelor între frați de acelaș sânge nu e și nu pôte fi la români, ori unde s'ar afla ei, o iluziune deșertă și trecătoare.

Între studenții români admiși la acel banchet memorabil eram și eu, un junișor între 15 și 16 ani. Nu aci e locul să descriu agitarea veselă de care simțiam că e cuprinsă întręga mea ființă, în mijlocul acelei societăți mari și în fața actorilor și actrițelor române, cari în naivitatea-mi studențească de pe atunci îmi păreau ca nisce semișei și ține admirabile. Mă simțiam transportat într-o lume de mult visată, simțiam un imbold irezistibil de a vorbi și eu ceva. După câte-va momente de frământare internă, avui curagiul să me apropiu de venerabilul președinte al banchetului și să-l rog să-mi dea voie să vorbesc și eu câte-va cuvinte.

— „Da, poți vorbi, nepôte, numai să nu faci politică“, — îi fu părintescul răspuns și sfat.

— „Nu fac politică, voiu vorbi despre artă“, — îl asigurai eu plin de bucurie junăscă.

— „Bine, bine, să te vedem!“

Ajuns la locul meu, așteptaiu momentul favorabil și începui a îngâna cu mai mult curagiu, decât pricepere, primul meu toast despre artă, poezie și teatru.

Nu mai știu cum am vorbit atunci, știu însă că eram foarte înfierbântat, pulsul pe la templele capului îmi băté alarm, ochii îmi ardeau și-mi erau împăianginiți și că după ce am terminat vorbirea, pe care publicul o ascultase cu serioșitate și tăcere, eram mai aproape de plâns, decât de ris.

Nu mult după aceea ne-am ridicat dela masă și se formară diferite grupe, între care se discutau cele auzite, vădute și nevădute, dupăcum se întemplă la astfel de ocașiuni.

Eram și noi tineretul într-o grupă și étă că vine înspre noi un tinër, ce semăna a fi și el actor din trupa lui Pascali, cu părul lung și de colóre neșă foarte frumoșă, cu nisce ochi mari, de tăiătura migdalelor, plini de o veselie melancolică, nisce ochi espresivi, vorbitori și tot odată misterioși. Erau nisce ochi din cei mai periculoși pentru inimile neesperte de fete, ér pentru femeile esperte erau ochii dorului. În capul unei femei frumoșe și tinere acei ochi ț-ar fi spus dela prima vedere: i-ai vădut și nu-i vei mai uita nici odată, cum nu uită călătorul unde de azure ale „*Fontanei trevi*“ din Roma vechie. În capul acelui tinër de statură mijlocie dar bine legat, ei îți făceau impresiunea unui om predestinat, unui om fatal. Erau ochii, despre cari fericitul *Vasile Alecsandri* ȳice că: sunt ochi mari, fără de noroc.

Acel tinër interesant cu „ochii mari fără de noroc“, ni se recomândă ca *Mihail Eminovici*, actor în trupa lui Pascali. Aveam deci în fața noastră pe viitorul lucifer al poeziei române moderne, pe mult regretatul și mult serbătoritul poet *Mihail Eminescu*, mort în 29 Iunie 1889.

Fiind-că nu'l văduserăm jucând nici odată pe scena deschisă, întrebaram a două ți pe unul din actorii trupei, că ce roluri jocă dl *Eminovici*? și acela apoi ne-a spus, că densusul propriu nu e actor, ci că s'a alăturat numai la trupa d-lui Pascali, că deocamdată e suflerul trupei, dar că se ocupă foarte mult cu poezia și că e foarte talentat, dar nefericit.

Am mai vădut apoi pe *Eminovici* încă odată la o cafenea din Sibiu în prețiuia plecării trupei de acolo. Acesta a fost prima întâlnire și cunoștință a mea cu *Mihail Eminescu*, pe care aveam apoi să-l reintâlnesc și cunosc mai de aproape în toamna anului 1869 la Viena, ca student înscriș la facultatea filosofică dela universitatea de acolo.

(Va urma.)

DOR ȘI IUBIRE.

Stau pe culmea carpatină, și-ai mei ochi cu lăcomie
Ar privi în sus spre țără-mi, și la vale spre câmpie.
Căci în amândouă laturi inima-mi cu dor se cere
Și simțesc în al meu suflet bucurie și durere.

Bucurie simt în suflet, că reved dulcea mea țără
Cu-a ei codrii plini de farmec, cu-a ei sôrte grea și-amară
Și resimt o-așa durere, și un chin așa de greu
După țera cea din vale, ce-a robit sufletul meu.

Ce frumoșe-'s amândouă! ce frumos se potrivește
Și la port și la statură și la graiul îngeresc,
Și pe culmea carpatină plâng privind cu lăcomie
Și spre țera mea iubită, și spre țera din câmpie.

Spun că-a fost, a fost odată prin cei codrii plini de flori,
Două ține din poveste, și-amândouă dulci surori,
Și trăiau atâtea țile dulci și vecinic împreună,
Impletindu-și fericirea în nesfârșită cunună;

Și pe când stringeau odată flori în vale la isvor
Nesce hoți de munți, Bucecii s'au trântit în drumul lor,
Și de-atunci își aud numai plânsul lung și 'nădușit . . .
La-o durere așa de mare plânsu-i fără de sfârșit.

Și din culmea carpatină, le privesc cu dor nespus
Și totă durerea lumii pe-a mea față-acum s'a pus;
Cu-acel dor, cu-acea iubire, le privesc pe amândouă
Și-amea inimă e gata să se rupă drept în două.

Predeal, 26 Maiu, 1891.

V. B. Muntelescu.

DIN MEMORIILE UNUI MUSULMAN.

Septembrie 1878. Scăpând din captivitatea ghiaurilor, am venit să sărut pământul, în care se repausază cenușa strămoșilor mei. Cu inima plină de un dor nespus am alergat să ved casa, în care m'am născut, grădina, în care m'am jucat ca copil, dar vai! în locul unde acum trei ani era raiul fericirii mele, acum găsi o grămadă de cenușă.

Muscalul ca o vijelie pustiitoare a distrus tot ce aparținea credincioșilor profetului. Strașnicul Samum când isbucnese în Sahara, ridică munți de nêsip și îngroșă caravane întregi: astfel copii Nordului trecând peste Dobrogea, ridicară deluri de cenușă, sub care au îngropat viețile și averile a mii de fideli. Giamiile profanate și arse, satele pustiite schimbară cu totul fața Dobrogei, încât nu am putut cunoște drumul, de mii de ori bătut, care conducea la casa părinților mei.

Am luptat la Plevna sub stégul Padișahului comandat de vitézul vitejilor, de Osman pașa. Cât era de mândru, de dumnezeesc, când ne îndemnă să luptăm, să învingem, ori să murim pentru credință apărând stégul profetului. Prin gura lui vorbea Mahomet.

Sleiți de lupte, de bóle și de nemăncare, când el ne vorbea, ostenéla și fόμεa încetau, bóla se alina; se părea că re'nviem, re'ntinerim. Când vedeam înaintea noastră falfăind stégul sânt, ne-am fi dus după el, chiar și în infern, dacă ni s'ar fi cerut.

Ne-am luptat și am învins pe ghiaurii din țerile frigului fără sémén, și valurile Dunărei era să le servescă de mormânt, dacă nu le venea în ajutor aceia, cari deși mai mici, pururea fură mai tari decât noi, uneori prin vitejia lor, alte dăți prin mintea lor. Oștirea română sosind înaintea Plevnei, a scăpat pe muscali de înfrângere, ér pe noi ne-a învins.

Nu ne era frică de mulțimea fiilor stepelor, dar ne inspirau grijă copii acelei țeri mici, dar viteze, pe cari nici odată nu i-am putut subjuga. La bombardarea Plevnei, la asalturile redutelor noastre românii ne făcură mari stricăciuni. Muscalii amețiți de alcool, adeseori mergeau orbesce la o mórte sigură; românii însă calculau just și se aruncau asupra noastră ca o vijelie, căreia nu-i poți sta împotriva.

Dacă nu erau ei, Plevna nu cădea, și marele nostru Osman pașa nu devenea prizonerul ghiaurilor.

După căderea Plevnei devenind prizonier, am fost condus în cetatea femeilor frumoșe, în Craiova. Nu voi uita nici odată primirea escelentă, ce ni se făcu tuturor musulmanilor. Eram tratați nu ca învinși, ci ca și cum am fi fost învingători. Aflai, că acesta o datoram în parte ordinului marelui vizir *Brătianu*, în parte inimei nobile a Craiovenilor.

Am găsit ceva în acest oraș ce-mi amintea orașele turcesci: murdăria stradelor. Dar ceea ce m'a impresionat mai mult, este frumșeța femeilor. Haremul marelui nostru Padișah, nu póte să aibă femei mai frumoșe decât craiovene. Dacă nu aș fi turc, aș dori să fiu român, și să trăiesc în mijlocul acestor frumoșe rose ale Olteniei.

În fața casarmei, unde eram internat, vedeam adeseori trei domnișóre și o hanămă, probabil mama lor. Erau frumoșe ca huriile din raiul lui Mahomet. La început îmi trimiteau cafea, mai târziu mă invitară acasă, unde trebuia să le povestesc despre Plevna, despre gazilul Osman, despre țera și familia mea.

Eram fericit când le vedeam. Stam ore întregi pândind apariția lor la ferestră, ori în curte. Am văduț circaziene delicioșe, grece superbe, armene frumoșe, am văduț femei din Europa, din Asia, din Egipt, dar n'am întâlnit dulcêța, grația, mândria, frumuseța fiicelor Craiovei. Ochii lor strălucesc ca stelele unei nopți senine, corpul lor drept ca bradul Libanului, glasul dulce ca o musică, inersul mândru și ușor ca al calului arab.

Sunt un fidel musulman, cu toate acestea am momente, în cari simt că aș renunța la patria mea, la Mahomet și raiul lui în schimbul iubirii unei craiovene.

Mă gândeam par'că cu intristare la țuia în care va trebui să plec de aici. 'Mi era dor de patria mea, dar nu mă înduram să părăsesc orașul femeilor frumoșe.

În sfârșit sosi ordinul de plecare.

'Mi făceam rugăciunea obicinuită, când veni la mine o copilă. dulce mesager din partea frumoșelor mele vecine.

Intr'o clipă am fost la ele. Dênsele aveau deja cunoștință despre sosirea ordinului de plecare. După-ce luai cafea și un păhar din dulcele nectar al ghiaurilor, care noué ne este interzis de Coran, mulțămii cu lacrimile în ochi protectórelor mele, cari îmi puseră în

mână o punguliță cu lire ca să am de cheltuélă până voi sosi acasă.

— Mergi sănătos, Niaz bei; să găsești bine pe cei ce te iubesc și te așteptă cu dor nemărginit. Spune nămului tău, că românii sunt buni, că ei nu vă sunt dușmani.

— Alah, să vă fie pururea frumoșe ca ați, dar nu știu dacă din ai mei va mai fi vre-unul în viață. Voiu spune tuturor, că nu există ființe mai dulci ca voi, le voiu povesti că bunătatea și frumuseța și au tronul în orașul vostru.

Plecând de aci, Niaz bei va fi în curând uitat; permiteți-i dar să vă ofere un mic suvenir, care să vă vorbească de el. Primiți dela mine aceste inele, aceste talismane, cari vă vor apăra de rele, dar nu uitați un lucru, că de ați fi tari ca acest diamant și curate ca el, nefericirea se va încerca să vă mlădie, ér răutatea să vă păteze limpedimea. Voi păstrați-ve sufletele curate, și ca calul deșerturilor, țineți capetele pururea sus. Adio!

Plecai fiindcă simțeam că nu mai sunt stăpân pe inima mea.

(Va urma.)

ÎN TRĂCĂT.

Copilă blândă, unde mergi?
Opresce-mi-te ér' la piept,
De lacrimi ochii să mi-i ștergi
Cu dorul cel mereu deștept.

O fie-ți milă de-al meu chin
Și de destinu-mi viforos;
Îți spune tainicul suspin,
Că 'n veci iubi-te-oiu credincios.

De vorbă încet acuma stând
Prin lumi divine am pluti,
Indură-te, o înger blând
Și nu fugi. ah, nu fugi!

T. Bocancea.

TABLŌU DE CONDEIU.

E spre înserate. Văpăiosul sóre de vară, după ce a parcurs pe ceriu calea sa de di vecinică și nestrămutată, e aprópe de asfințite. Ca un glob mare, roș-auriu, el dă un sărut de adio văii, trimițându-și ultimele sale rađe, ca apoi să se adâncescă după dél și să facă loc întunecimii.

Sus pe vârfurile unei stânci de la marginea vălei șede tinérul Aurel.

Înaintea lui să desfășură un tablou încântător. În dreapta să nălță o cómă puternică de munte, cu stânci pleșuve scăldate în rađe aurii ale sórelui apunător. În față-i să întinde valea blândă, împrejmuată la stânga cu déluri înverđite, cari își desemneză umbrele lor lungi pe întinsul văii, ér jos la pólele stâncei, sub munte, să zărește satul, cu căsuțe albe și acoperite cu stuf și la margine, pe un colnic bisericuța de lemn.

Și satul par' că să deșteptă din somn, din letargia, în care a zăcut preste di. E în toiul secerișului și sătenii duși afară la câmp, trag spre casă cete după cete, unii cântând și hăulind vesel, alții pășind tăcuți și gânditori. Pe urlóie ese fumul și să așadă preste sat, acoperindu-l cu un vél sur-străveđiu; vacile sosite de la pășune să mulg, copii să luptă cu vițeei înderătici și doritori de lapte, vitele mugesc, câinii latră după trecători, rađe și gâscele gă-

găie.... fel de fel de glasuri să ridică în văzduh în fie-care clipă și să contopesc în un murmur plăcut, care plécă dela sat și să pierde în depărtare.

Tóte aceste însé pe Aurel nu-l împresionéză; inima lui acum e nesimțitoare, împetrită, ca stâncă de sub piciórele sale și gândurile îi sbórá la trecut..... la trecutul vieții...

Aici a vedut el întâi lumina diiei, în această vale plăcută, în satul dela pólele muntelui. Aici și-a petrecut el cea mai frumoșă parte a vieții, diiele copilăriei și suvenirea lor îi pare acum ca o veche și depărtată poveste, o poveste dulce, dar streină...

Scos încă ca copil din dulcele cuib părințesc, el a fost dus în oraș, la scólă, între ómeni streini. Acesta a fost prima durere, ce a lăsat urme în inima sa simțitoare.

Mai târđiu a trebuit să guste din acel păhar amar, care adesea și-l tind semenii tei, mai mult, preținșii prietini și care să chémă: falsitatea lumii, invidia și reutatea ómenilor, defecte lumesci, cari sbuciumă și umplu de amărăciune internul unui suflet simțitor și sincer, cum era a lui Aurel.

Au urmat apoi dóu grele lovituri ale sortii. Aurel și-a pierdut de timpuriu părinții sei: întâi pe mama iubitoare, apoi pe tatăl ocrotitor. dóu

ființe, cele mai scumpe, ce are omul pe pământ. Ei zac de mult în mormântul rece, sub glia verde, colo lângă bisericuță. Și tot acolo dorme somnul vecinic unchiul său, al doilea părinte, care l-a grăit și ocrotit cu iubire părintească după mărtașa tatălui său.

Remas singur, singurel, lumea îi părea de tot pustie. Ii veni instinctiv să caute între mii de oameni o ființă, căreia să-i potă spune cu încredere toate dorurile, toate durerile și tainele inimii sale. Și o află în Elena. O află? Aurel a fost de credința acăsta. Cuvintele ei dulci și blânde, privirea simpatică a celor doi ochi înfocați să păreau a-i spune, că iubirea lui sinceră este răsplătită cu asemenea iubire. Decepțiune... Elena își dădu mâna și, se dăcăm, și inima, altuia, cu poziție mai naltă în societate. Părinții i-au dă, că e „partie bună“.

Inima lui Aurel se strinse convulsiv, când află, că Elena în curând o să-și serbeze fidașarea cu alesul ei. Sbuciumat în intern el dăse dureros:

— *Departe, departe de aici, dintre oamenii falși, din aerul infect de oraș...*

Și plecă, fără să spuie cuiva unde merge; plecă și veni la moșiora părintească, în satul copilăriei sale, la mormintele iubiților sei, la aerul curat de munte, între țeranii simpli, dar sinceri și nestricăți. A venit să afle în sinul naturii alinare și lec-vindecător pentru cea-mai grozavă durere, durerea inimii. A venit, fără să scie, cât va sta, când și unde va pleca éráși?...

Cine scie însă, că va afla ceeace caută, căci inima omenescă este asemenea unei corde, care dacă se frânge, nu este măiestru pe lume, să o pună la loc întocmai cum a fost.

*

Sus pe vârful stâncei de lângă sat, unde ședuse ca să odichnescă, amintirile triste din trecut frământau creerii lui Aurel.

Adâncit în gânduri, el nu observă, că în jurul său noptea își întinse negrele sale aripe. Satul se liniștise, sătenii oboșiți se duseră la odichnă; numai rașetelul timpit al vre-unui bou și lătratul cânilor din sat se aușea din când în când și mai din depărtare orăcăitul cadentat al brășcelor. Ceriul era înstelat și de după munte resărea luna plină, stăpâna noptii, înveluind valea și delurile în o haină argintie...

— *Elenă... Elenă... esclamă Aurel estasiat.*

În acest moment un dulce glas de fluer resună preste sat. Un flăcău mâna vitele la pășune, urcând cărarea spre cōma muntelui. El cânta din fluer o doină de jale, o doină duiosă, a cărei accente umpleau valea de melancolie și pătrundeau iresistibil în adâncul sufletului celui ce o aușea.

Aurel tresări. Deșteptat din visul trecutului seu trist, privi înspre cărarea de pe munte, apoi plecă, dimpreună cu soța sa nedespărțită, cu durerea, spre satul tăcut, la casa sa singuratică.

Silvan.

TE-AI DUS...

*Te-ai dus și n'ai lăsat iubite
Și nici prin vis nu te-ai gândit
La dragostea mea cea fierbinte,
La dorul meu nemărginit.*

*O, n'ai gândit, că lași în urmă
Inima mea c'un chin nespun,
C'o durere, ce nu se curmă,
Te-ai dus iubite, o, te-ai dus!*

*Și de-atunci lacrimile mele
Atât de mult, de mult au curs
Ș'atât amar, ș'atâta jale
Pe sufletu-mi zdrobit s'a pus...*

Elena Gabor.

SCRISORE DIN BUCURESCI.

Esposiția de la Ateneu. — Academia.

Bucuresci, 21 Mărțișor, 1894.

În sala de jos a ateneului din Bucuresci s'a spus de curând o serie de tablouri ale tinerilor pictori: Voinescu, Alpar și Artachino. Fie-care dintre tineri nu este lipsit de talent și acăsta reiese de acolo, că cea mai mare parte din tablourile espuse sunt, mai mult sau mai puțin, reușite. Însă, cel ce se accentuiază mai mult și dela care putem spera într'un viitor strălucit, este dl Artachino, abia acum sosit din Franția, unde cu mica bursă primită dela stat, își isprăvi studiile.

Între tablourile sale, ca cel mai desevêrșit, de remarcat este un cap de femeie, care reprezintă *Tinereta*. În adevăr, privindu-l, rămâi uimit de atâta farmec, frăgezime și grație ce se reflectă în acest chip; apoi zimbetul și privirea sa inocentă te seduc. Se vede că tinerul a pus, spre desevêrșirea acestui admirabil tablou, totă puterea talentului său, — abia la început.

După acesta vin două tablouri, reprezentând nisea *Flori*, a căror execuție ca colorit e cât se pōte de naturală: pare că posedă ceva din aceea ce numim *viață*.

Apoi, ca mai bune, putem cita *Stâncele dela Barbizou, Drumul artiștilor la Barbizou, Souvenir de Barbizou*, nise studii foarte conștientos executate, pline de farmec și grație, și în care trecerea dela umbră la lumină e făcută cu multă măiestrie și natural.

Cam același lucru s'ar putea spune și despre dnii Voinescu și Alpar, cari s'au mai prezentat publicului și altădată.

Dl Voinescu, în tablourile sale marine, ni se arată ca un adânc cunoscător, cât și ca un perfect executor. Așa, afară de vre-o câte-va, în cari, se vede, a pus mai puțină ingrigire, — tablourile *Stânci în mare, Un moment suprem*, n'au nimic de obiectat; furia valurilor, cari vin din ce în ce mai gâznic și se tot lovesc în stânci de pare că ar vrea să le surpe, e făcută cu o măiestrie de un adevărat artist, perfect cunoscător.

În peisagiurile de altă nuanță însă, o cam sfeclășce; acésta numai din cauza puținii ingrigiri ce pune în alegerea lor și în aceea de a le da mai mult efect și nimic alta. Dintre toate de acésta natură, ca cel mai bun, mi se pare peisagiul intitulat *Luncă*, în care totul, și în special executarea arborilor, e cât se pôte de bine studiat.

Dl Alpar cade în aceeași greșală ca și dl Voinescu: lipsa de ingrigire în alegerea peisagiurilor sau pozițiilor de desemnat. Totuși nu putem contesta puterea talentului său și progresul pe care l'a făcut de când a mai espus lucrări vederei publicului și până astăzi.

Pe marginea bălței, În marginea pădurei, Vaci la pășune, Un apus de soare, Săra, sunt tablouri destul de ingrijite, atât ca combinații de colori cât și ca efect. Afară de astea mai are câteva, cari însă sufer de lipsa de unitate, de neconcordanță între lumină și umbră etc.

În general mie îmi pare, că esoposiția e prea „artă pentru artă”. Ar fi de dorit, ca pictorii noștri talentați, să ne dea tipuri din viața de toate zilele, scene, pe cari le avem dinaintea ochilor și cari se presintă în variațiuni nesfârșite. Frumsețile naturii, puse fidel pe pânză, sunt fermecătoare fără îndoială, dar de alta parte viața omenéscă, cu toate variațiunile ei, înfățișate în chip măiestru, — atât în pictură, cât și în literatură — sunt oglindile neperitoare, cari rămân ca martori preste vécuri.

Cea mai înaltă instituțiune culturală a némului românesc, Academia, și-a început sesiunea sa anuală obicinuită. Raportul secretariului general este o vie

oglină despre activitatea rodnică a acestei instituțiuni pe anul din urmă și progresul ei continu. Lucrările ei sunt apreteiate favorabil de cei mai de frunte savanți din apusul cult al Europei, cu deosebire din Franca și Germania. Academia română, mulțămită geniului și activității neobosite a academicianilor noștri, ocupă deja un loc de onóre în rândul semenelor sale din Europa, de ceea-ce noi românii putem să ne ținem mândri.

Din tabloul ce ni-l prezentă raportul secretariului, voi să scot la ivelă între altele bogatele publicațiuni de documente istorice, ce se fac „sub auspiciile Academiei, cu cheltuiala Statului și sub numele nemuritoriului Eudoxiu Hurmuzaki”. În anul trecut s'au tipărit aproape la 2000 de documente istorice, punându-se astfel la dispoziția istoriografiei noastre un bogat și prețuit material, privitor la trecutul némului român.

Din *Etymologicum Magnum Romaniae* dl B. P. Hașdeu a tipărit fasciôra, care cuprinde cuvintele limbei noastre între *Ban-Bat*. Între ele este studiul interesant despre cuvintele *Basarabă* și *Basm*, cari după cum se spune în raport, aruncă o lumină cu totul nouă asupra istoriei medievale a românilor și asupra literaturii noastre populare.

O ședință interesantă a ținut Academia, Vineri în 17 Martiu v. sub prezidenția Regelui, fiind de față și Principele moștenitor. În frumoșa vorbire de deschidere Regele între altele a șis, că prin *Magnum Etymologicum* distinsul său autor, ca și Academia, își vor ridica un monument neperitor, care va deveni un isvor nesleit pentru limba noastră și filologie.

Dintre membrii, cari au să-și țină discursurile de recepțiune și cari sunt: Dr. V. Babeș, Spiru Haret, I. Kalinder, A. Naum, D. C. Olănescu, Gr. G. Tocilescu și A. D. Xenopol, a vorbit în acésta ședință despre episcopul Melchisedec, dl I. Kalinder, ales membru în secțiunea istorică. Acest jurist însemnat și istoric al nostru a făcut un tablou escelent și esact despre viața marelui arhiepiscop și despre timpul și împrejurările, în cari a trăit el. Densul ne prezentă activitatea episcopului Melchisedec, ca orator, ca istoric, pe terenul bisericesc și ca bărbat politic, înfătoșându-l în totă mărimea sa patriotică și descriind în trăsuri marcante aceea generațiune de giganți, cari au întemeiat România modernă. Dl Kalinder a fost viu aplaudat și felicitat de publicul distins ce a luat parte la acésta ședință științifică solemnă.

Ioan V. S.

FELIURITE.

De ale modei.

Despre biletele de vizită. Adeseori se observă că biletele de vizită nu sunt făcute cu gust și eleganță. Recerințele biletelor de vizită, după moda cea mai nouă sunt următoarele:

Biletele de vizită să fie din hârtie curat albă, veștină, de cea mai fină. Mărimea biletelor de dame să fie cam $9\frac{1}{2}$ cm. lungime și 4 cm. lățime, la domni $6\frac{1}{2}$ cm. lungime și 3 cm. lățime. Literale pe bilete să fie simple, fără desemnuri și caricaturi, cari ar trada un gust rău.

Să nu se pună pe bilete insigniile familiare, și în special, domnii să nu își pună toate titlurile și atri-

butele. Din toate să ia atributul principal și să îl semneze simplu sub nume.

Nu e corect ca femeia cu bărbatul să își facă bilete comune.

Damele să nu își tipărăscă pe bilete locuința. La cas, când ar fi totuși necesitate să și-o însemne, acésta să pôte face cu cerusa, însă și acest mod să se usiteze numai la persoane bine cunoscute.

Fetele să nu își facă bilete de vizită, asta o accentuăm cu deosebire. Biletele de vizită la fete arată nu numai gust rău, dar totodată necuviință, care pôte da ansă la critica cea mai aspră. Fetele bine crescute nu fac visite singure, decât la amice, unde nu au lipsă de bilete.

Dacă o mamă face vizită cu fata, sau fetele sale și pe respectivii nu-i află acasă, însemnă simplu pe biletul ei „cu fata“ sau „cu fetele“.

Dacă femeia și bărbatul sunt necesitați a răspunde cui-va amândoi, atunci fie-care scrie pe biletul său și apoi amândouă biletele se pun într'un plic.

După regula buneii cuviințe o damă numai damelelor poate lăsa, sau trimite bilete.

În unele cazuri biletele de vizită bine întrebuintate ne scapă de neplăceri, așa de exemplu, dacă ne-a făcut vizită o persoană cu care nu voim să intrăm în nici o relațiune, îi trimitem un bilet în loc de a-i face vizită. Cu procedura acésta în mod fin și elegant ținem respectiva persoană la distanță.

Dacă cineva e bolnav și în timpul prescris al etichetei, în timp de două săptămâni, nu poate reîntorcede vizita, trimite un bilet.

Cu bilete se mulțămesc și pentru gratulațiuni.

Dacă suntem invitați la prânz, soirée ori petrecere, mulțămim prin epistolă. Unii au obiceiul a răspunde simplu pe bilet de vizită că iau parte sau nu la festivitate, asta însă e necorect și se poate considera ca neatențiune față de cel ce l'a invitat.

La evenimentele îmbucurătoare ale amicilor noștri, le gratulăm prin bilet, gratulațiunea scrisă cu penna.

Biletele de felicitare trimise cu ocaziunea nuntei, arată năuiei părechi, că respectivii îi primesc bucuroși la șase săptămâni în vizită.

Cornul biletelor nu numai atunci se îndoie, când se face vizită la cineva, ci și atunci când fără intențiunea de a-i face vizită, în trecere numai pe acolo, îi trimitem biletul în lăuntru.

Aceste ar fi în general regulile despre forma și întrebuintarea biletelor de vizită.

Scarpologia.

Un profesor din Basel, Dr. Garré, a descoperit un nou ram de știință, pe care l'a numit *scarpologie*, care pe românește va se dăca: psihologia cismeii sau a ghetelor. Dr. Garré a aflat adecă, că între ghetete și viața psihică a omului există o relațiune reciprocă strinsă.

Scarpologia se bazează pe încălțămintele purtate, cari, după cum ne asigură stimabilul profesor, sunt o carte deschisă, din cari scarpologul poate să afle viața internă, psihică, caracterul fiecărui om. Frenologia, fisionomia, chiromantia și alte discipline de soiul acesta, cu ajutoriul cărora se credeau, că se poate ceti în internul omului, după cum ne spune Dr. Garré, sunt nescie încercări imperfecte, chiar copilăresci, în comparație cu scarpologia, care în curând le va nimici pe toate aceste.

Aceia dintre cetitorii noștri, cari n'ar da credemânt acesteia, n'au decât să trimită Dr.-ului Garré în Basel o păreche de încălțăminte — fie cisme ori papuci — pe cari le-au purtat în decurs de cel puțin două luni de zile și savantul profesor cu reîntorcerea poștei le va scrie, ce caracter are persoana, care a purtat ghetetele.

Dar ca să-i cruțăm de a spesa pe poșta, le putem comunica aci teoriile mai de frunte ale năuiei științe, lăsând totă responsabilitatea drului Garré:

Dacă d. e. talpa ghetelor se råde simetric, stăpânul lor este om moderat, rezervat, dar energic, probabil că e oficial. Dacă ghetete purtate astfel sunt ghetete femeiesci, purtătorea lor este o nevastă credincioasă, mamă esemplară, fiindu-i starea spirituală în cea mai perfectă armonie.

Dacă se råde talpa la marginea din afară, stăpânul ghetelor e de o voință firmă estraordinară, are curajul de a începe ori ce lucru mare, dar e încăpăținat

și aplicat la aventuri. Tot asemenea însușiri au și femeile, numai în măsură mai mică.

La aceia, la cari se råde talpa ghetelor la marginea din lăuntru, e semn, că sunt oameni nehotărâți, de caracter slab, ér femeile sunt blânde și smerite.

Aceste însă sunt numai teoriile principale ale scarpologiei. Dacă se va perfecțiunea, cu ajutoriul ei vom pute pătrunde în tôte minuțioșițiile interne ale omului.

E vorba, că drul Garré prin descoperirea scarpologiei a făcut un mare serviciu omenimii. Proverbiul vechiu „spune-mi cu cine te însoțesci, ca să-ți spun cine ești“ se va schimba astfel: „arată-mi cum îți porți ghetetele, ca să-ți spun cine ești“.

În relațiunile dintre oameni scarpologia va juca rol însemnat. Tinerii, când se vor decide a se însura, vor căuta să-și câștige o păreche de ghetete purtate ale alesei lor, ca să-i studieze dispozițiunile sufletesci, și fetele încă vor fi curioșe a afla pe calea acésta caracterul tinerilor. Servitoriul înainte de-a se angaja în slujbă, va studia talpa de la ghetetele stăpânului și stăpânul la rândul său va cere de la servitor o păreche de cisme purtate. Ba vom vedea acuș, că în concursuri se va cere dela candidați, că pe lângă documentele de lipsă se alătore și o păreche de ghetete purtate, cu legitimația în regulă, că respectivul concurent le-a purtat.

Deci imi dați drept. iubiți cetitori, ca după cele espuse mai sus, se esclama: trăiescă scarpologia!

Anecdote.

Secuții în Viena. S'au dus odată, așa se spune, doi secuți la Viena, având o plânsore la împératul. Până se capete ascultare la curte, au pornit la primblare pe ulițele Vienei și mirându-se cu gura căscată de minunățiile, ce le vedeau ochii, s'au pierdut unul de altul. Prin mulțimea de oameni, ce unblau în sus și în jos pe ulițe, ca furnicile în furnicar, ei au apucat fără să habze de samă pe două uliți deosebite. Într'un târziu unul din ei, vedând că s'a pierdut de celalalt, se opri într'un colț de uliță și sberă cât îi lua gura:

— Hei, Ianuș, hei... încât se cutremurără ferestritele dela casele din apropiere. Uitase Ianuș că se află în Viena și gândea, că e printre brații din munții Ciucului.

N'apucă însă bine să-și închiță gura și gardistul, cugetând că are de-a face cu un smintit, îl arestat, îl sui într'o birjă și îl transportă în grabă la prefectura poliției.

În timpul acesta tot asemenea o păți și Ianuș. El strigă și mai grozav dintr'un alt colț de uliță:

— Hei, Pișta, hei...

Fu îndată arestat și dus și el la poliție. Aici întâlnindu-se, Ianuș grăi lui Pișta cu mirare:

— Măi, Pișta, da al dracului este nēmțul, cum ne-a știut aduna la olaltă, măi...

* * *

O depeșă. Un neguțător de vite adresă unui măcelar o depeșă de următorul cuprins:

„Măne dimineță toți porcii la gară și tu să fi acolo; eu sosesc cu trenul de povară, fiindcă cel de persoane nu duce vite; dacă ai lipsă de boi, gândesce-te la mine.“

* * *

Țiganul iscusit. În zilele din bătrâni, când nu era poșta și telegraf și vestile soseau mai cu anevoie dintr'un loc într'altul, era într'un sat din Ardél un grof, care avea la școlele cele mari din Cluș un fecior, dus de ani de zile de acasă.

Să întemplă, că grofului îi s-a grămădiră de odată mai multe nenorociri mari pe cap. Ii era grăză să le scrie toate aceste în epistolă feciorului și voia mai bine să le împărtășească cu graiu viu, dar fiindcă el nu se puté smulge de acasă, trimise la fecior pe un țigan, care era poșta satului. Îi spuse însă, să vestească pe domnișorul tare cu cruțare despre cele întemplate acasă, ca să nu se sparie.

După ce sosi țiganul la Cluș, feciorul îl întrebă:

— Ce mai e nou pe-acasă, Martine?

— Tóte's bune, domnișorule, grăi Mărtin, numai o pagubă a pătit Măria Sa groful: a murit cănele Bălan, scii cu care te juca-i Măria Ta, când era-i copil...

— Așa? pagubă de el, era credincios dobitoc, dar cum de a perit?

— D'apoi, Măria Ta, a perit așa, să fie cu iertare, că a mâncat prea multă carne de cal...

— Cum așa? întrebă domnișorul mirat, dór a perit la curte vre-un cal?

— Au perit toți caii... au ars de vii, când a ars grajdurile și grănarele și curtea tótă...

— Auđi minune, ăse domnișorul întristat, și cum s'a iscat focul?

— D'apoi așa Măria Ta, să nu fie cu supărare, că la inmormântarea Măriei Sale a grofóiei, s'a aprins casa în lăuntru din o luminare...

— Cum, strigă domnișorul de tot prăpădit, a murit mama?...

— Murit, s'eraca Măria Sa, D-deu să-o ierte și de aci s'a născut tótă paguba...

* * *

Crișmariul inventios. Un preot papistaș avea în satul vecin cu parochia sa o filie. La mijlocul călei dintre parochie și filie să afla o crișmă și decâte-ori mergea el, dimpreună cu cantorul său în filie, spre să-vêrșirea vre-unei funcții preotești, la reîntorcere poposeau la crișmă, punând la măsă câte-va măsuri de vin. Țineau ambii, să vede, fidel de adevêrul cântecului românesc: „Cine-a făcut crișma 'n drum, N'a făcut-o de nebun...”

Odată s'a întemplat, că nici preotul, nici cantorul n'aveau nici o para frântă în buzunar și a trebuit să rămână datori. Crișmariul însă avea datina uricóasă, că scria cu creta pe ușe numele creditorilor sei. Dar preotul și cantorul protestară unisono contra acestei datine rele. Crișmariul scrisse deci pe ușe:

Dominus vobiscum două litre, *Et cum spirito tuo*, o litră.

De ale casei.

Un mijloc escelent contra muscelor. Cel mai bun mijloc până acum necunoscut de a estirpa muscele este uleiul de frunze de lauri. Acesta trebuie pus pe farfurii mici și aședat în odăi. Muscele nu pot suferi mirosul acesta și tóte să prăpădesc.

* * *

Conservarea ouălor. Pentru de-a conserva ouăle s'au probat diferite mijloce, dar nici unul nu s'a adevêrit de bun, spre a să ținea ouăle în starea lor prospétă timp mai îndelungat. Unii susțin, că e bine să

le ținem în apă vârosă, dar încercarea acesta nu e bună, căci găócele să discompun și astfel să móie. Alții recomandă să ungem ouăle cu unt de lemn și să le aședăm în cenușe, dar nici în módul acesta nu să conservă destul de bine.

Cel mai bun, dar încă puțin cunoscut mijloc, este a ținea ouăle în apă cât să pôte de sărată (murátore). În módul acesta să păstréză ouăle în stare prospétă chiar și un jumétate de an.

Podine vâpsite. Podinele vâpsite își conservă lustrul, dacă nu să spală în tótă ăiua. Apa multă le ia lustrul iute. E destul să se spele la opt ăile odată. Diminéta după ce s'a măturat bine să se frece de-a lungul scândurii cu un postav muaiat în uleiul de in. Postavul numai întru atât să fie uleiat, încât luându-l în mână să nu rămână mâna uleióasă. Ca să fie mai ușóră procederea acesta putem lega postavul pe o perie stricată. Folosind mijlocul acesta în tótă ăiua, podinele își vor păstra lustrul timp îndelungat.

Găcitură de șac.

de N—a.

	Ah!	mar	sul			ru-i	că	Să	
1.	cia-	ce	măit	do-	ca-	mpé-	să	sbo-	3.
	a-	când	e	jele-	love-	în	și	de-	
		scé,	ruł			de,	see		
		Că-	vremi			mor-	De		
	nir	cu-	su-	tând	pé-	lor	tală	am	
2.	un	în	slă-	tre-	mên-	iu-	tra	ce-	4.
	vit,	ve-	te			ă	ce-	bit!	

Să deslégă după săritura calului.

Găcitura constă din o strofă de patru șire. Fiecare unghiu e cu totul de sine stătător, cuprindând un șir. Astfel săritura calului să pôte aplica numai în lăuntru liniiilor duple și nu trece preste ele.

Între abonenti, cari vor deslega-o bine să va sorti tabloul conferenței naționale din urmă. Termínul deslégării este până la 18/30. Aprile a. e.

Corespondența.

M. de B. Galați. Primiți mulțămita noastră pentru cele trimise. Vê rugăm a ne comunica titlul traducerilor.

Din memoriile unui musulman. Vê rugăm pentru continuări. *Mai multora.* Baniile de prenumerațiune să trimit la adresa redactorului fóiei noastre

I. V. S., Bucur. și I. Pr. Bl. Urméză epistolă.

Onorat public cetitor!

Cu numărul de față prezentăm onor. public cetitor fôia literară-beletristică „*Rândunica*“.

În colónele ei vom publica tot ce cade în sfera literaturii, în primul loc lucrări originale, romane, romanele, schițe, descrieri, piese teatrale, studii literare, poezii etc., apoi traduceri alese după autorii cei mai buni și distinși și produse de ale literaturii noastre populare. Cetitorii vor fi ținuți în curent cu toate mișcările și progresul cultural-literar al românilor de pretutindenea. Să vor publica glume, gâcituri, anecdote etc. precum și povești bune cu privire la viața casnică, din sfera educației, higienii, modei și îndrumări privitoare la economia casnică.

Ne-a succes a câștiga binevoitoriul sprijin de conlucrare al mai multor scriitori distinși de ai noștri din România, Bucovina și de la noi, în număr de preste 40, cărora le aducem cele mai sincere mulțămite.

Numele lor bine cunoscute le vor afla cetitorii noștri după cum vor apăre succesiv lucrările semnate de dânsii.

Astfel sperăm, că vom puté da cetitorilor noștri o lectură bună.

Dorința noastră e ca fôia să apară ilustrată. Acésta însă considerând prețul mic al abonamentului, numai așa va fi posibil, dacă on. public va sprigini-o în de-ajuns.

În acest cas, pe lângă ilustrațiuni, vom puté-o mări și în estensiune.

Convinși, că „*Rândunica*“ va contribui la înaintarea cauzei noastre național-culturale, în serviciul căreia o punem, dorim, ca ea să-și afle cuibul în casele românești.

Redacțiunea.